

Мицишин М. М. кандидат психологічних наук,
Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0003-4836-8085>

РОЛЬ РЕЛІГІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті представлено результати теоретичного та емпіричного дослідження релігійних цінностей сучасної студентської молоді. Визначено вплив релігії на формування ціннісно-мотиваційної сфери особистості. Розроблено практичні рекомендації щодо особливостей врахування релігійних цінностей в організації навчального процесу закладів освіти.

Ключові слова: релігія; духовність; цінності; студентська молодь; освіта.

Вступ. На сьогоднішній день, у зв'язку із соціально-політичною ситуацією в Україні все більше і більше набирає розвитку процес, який має назву «релігійного пробудження»: розширюється мережа конфесій, зростає авторитет церков серед населення, активізується їхня міжнародна діяльність. Релігія, впливаючи на формування цінностей особистості сприяє її соціалізації і гуманізації. Очевидно, існує запит щодо релігієзнавчої едукції в школах та вузах, метою якого стане нормалізація і гармонізація міжконфесійних стосунків, формування свідомого і позитивного ставлення до релігії, до віри різних народів, знання про права і обов'язки людей.

В умовах сьогодення перед навчальним закладом постає завдання виховання людини нового покоління – високоморальної та інтелектуальної особистості, яка здатна бути гнучкою, адаптивною, професійно-компетентною, емоційно розвиненою, із сформованою ціннісно-мотиваційною сферою. Відтак, змінюються навчальні програми, виникають нові дисципліни, формуються нові підходи до навчання та виховання. На перший план виходять інформаційні технології. Незмінним залишається одне – міцний морально-етичний стержень та система цінностей у вихованні.

Мета статті – теоретично проаналізувати та на основі емпіричних досліджень визначити роль релігійних цінностей в процесі управління навчальним закладом.

Завдання статті:

- теоретично дослідити вплив релігії на формування системи цінностей особистості, визначити роль релігійних цінностей в освітньому процесі та соціальній взаємодії;

- дослідити систему релігійних цінностей сучасної студентської молоді та співставити отримані результати дослідження студентів технічного і гуманітарного вузів;

- розробити практичні рекомендації щодо врахування релігійних цінностей в управлінні навчальним закладом.

Теоретичне підґрунтя. На сьогоднішній день релігійні цінності, такі як добро, обов'язок, відповідальність, справедливість, чесність, солідарність та їхній вплив на суспільну діяльність особистостей досліджувалися в контексті моральних цінностей, такими авторами як: А. Азархін, В. Кандинский, В. Крутоус, Е. Соколов, І. Силуянова, Л. Коган та ін. Проте, незважаючи на велику кількість досліджень впливу релігійних цінностей на соціальну взаємодію, недослідженим в достатній мірі, залишається питання врахування релігійних цінностей в управлінській діяльності керівником навчального закладу, оскільки питання співвідношення освіти і релігії є досить актуальним, складним і суперечливим.

Роль освіти не можливо зменшити, оскільки саме освіта відображає соціально-економічний та культурно-історичний стан країни. Система цінностей та норм освітнього процесу має культурно-історичний характер і зміни в освіті є прямим наслідком процесів, які відбуваються в культурі, а також під впливом внутрішніх чинників, зумовлених інноваційними удосконаленнями в освітньому процесі.

Українська дослідниця-соціолог Л. Сокурянська, у своїх наукових напрацюваннях, відмічає наявність своєрідного «духовного ренесансу» і наголошує на тому, що в системі духовного

виховання особистості значне місце посідає релігія [3, с.157]. М. Бліхар, досліджуючи духовні цінності студентської молоді з'ясувала, що сучасні студенти розглядають їх, в першу чергу як внутрішні якості, притаманні особі, які впливають на її поведінку (особистісний вимір) та як зіставлення своїх орієнтирів з Божим промыслом і Божими заповідями та дотримання моральних норм (діяльнісно-нормативний вимір) [1].

Аналізуючи світовий досвід бачимо, що тенденція до пропаганди релігії як способу формування духовних цінностей спостерігається не лише в Україні, але і у багатьох Європейських країнах. Зокрема, Ю. Тарабан зазначає, що релігійні переконання та практика релігійного життя є важливими чинниками, які об'єктивно впливають на формування особистості сучасного європейця, системи її цінностей та переконань. Науковець також зазначає, що віра глибоко увійшла в культуру та повсякденне життя європейців, які здебільшого сповідують католицизм, протестантизм або православ'я. Завдяки цьому релігійна освіта має домінуючий вплив, незважаючи на існуючі правові механізми рівноправної присутності в освітньому просторі інших конфесій. Поруч з тим існує свобода вибору, оскільки учні та студенти мають можливість обрати будь-який альтернативний варіант релігійного чи нерелігійного духовно-морального виховання. В українському ж суспільстві існує потреба в організації освітнього процесу з метою створення належних умов для передачі знань релігійного характеру, формування досвіду духовно морального виховання, творчої, культурної діяльності [4]. Подібну позицію займає і С. Щудло вважаючи якісною ту освіту, яка максимально відповідає встановленим і перспективним вимогам усіх суб'єктів освітнього процесу [5, с. 298], а О. Пташник-Середюк зазначає, що формування релігійної ідентифікації студентства є дуже важливою місією, позаяк це «служить своєрідним індикатором рівня духовності суспільства в теперішньому і майбутньому» [2, с.81].

Методи дослідження.

Для розв'язання поставлених завдань використано такі методи:

- *теоретичні*: аналіз, синтез, узагальнення і систематизація представлених

в науковій літературі концептуальних положень з досліджуваної проблематики, теоретичне моделювання;

- *емпіричні*: опитування на основі використаних методик: опитувальник «Велика п'ятірка» (модифікація А. Грецова), опитувальник «Діагностика індивідуальних цінностей» Ш. Шварца (адаптація О. Тихомандрицької, Е. Дубовської) та розробленого авторського опитувальника для діагностики релігійних цінностей;

- *статистичні*: для підвищення надійності та вірогідності результатів дослідження було використано такі методи математичної обробки, як критерій Колмогорова-Смірнова Z (перевірка даних на нормальність розподілу), кореляційний аналіз r-Спірмена, однофакторний дисперсійний аналіз за допомогою комп'ютерної програми SPSS 20.0 for Windows.

З метою визначення релігійних поглядів та ставлення до релігії було проведено дослідження серед студентів Українського Католицького Університету та студентів Національного університету «Львівська політехніка». Під час дослідження не виникало жодних труднощів та непорозумінь з боку респондентів. Процедура відбувалась таким чином: студенти отримували анкету, давали відповіді на запитання, які були вказані в анкеті. Опитано 68 студентів, з яких 33 з Українського Католицького Університету («Філософсько-богословський факультет») і 35 з Національного університету «Львівська політехніка», які навчаються за такими напрямками: «Захист інформації», «Практична психологія», «Соціальна робота», «Системи технічного захисту інформації», серед них було 27 хлопців та 41 дівчина.

Переважає більшість респондентів вважають себе християнами, кожен по-різному проявляє віру, але 66 із 68 вважають, що релігія сприяє формуванню життєвих цінностей необхідних в нашому суспільстві.

За допомогою критерію Колмагорова-Смірнова вдалося з'ясувати чи відрізняється розподіл даних від нормального. Оскільки Z-значення критерію Колмагорова-Смірнова на загальній вибірці відповідно до різних параметрів коливається від 0,666 до 3,743, а показник рівня значимості стосовно більшості шкал менший за значимість 0,005 ($p=0,000$), то можна зробити висновок, що

отримані дані фіксують суттєву відмінність розподілу від нормального. Імовірність помилки є значимою, тому значення більшості змінних не підпорядковуються нормальному розподілу, у зв'язку з чим орієнтуємося на непараметричні тести.

Відтак, для перевірки наявності зв'язків між релігійними цінностями та індивідуально-психологічними характеристиками було здійснено кореляційний аналіз результатів дослідження. В кореляційному аналізі використовувався критерій Спірмена, оскільки більшість шкал не підлягають нормальному розподілу.

Результати і обговорення.

В результаті проведення кореляційного аналізу вдалося з'ясувати, що фактор «Сила віри», який описує суб'єктивну оцінку міри релігійності особистості характеризується позитивними кореляційними зв'язками на рівні високої статистичної значущості при $p < 0,01$ із факторами: «Звернення думками до Бога» ($r=0,552$), «Час на молитву» ($r=0,531$), «Відвідування храму» ($r=0,459$) та «Відданість релігійним традиціям» ($r=0,492$). Отже, при зростанні даних факторів зростає і оцінка сили віри.

Фактору «Звернення думками до Бога», який розкриває оцінку частоти звернення до Бога у думках, притаманні позитивні кореляційні зв'язки на рівні високої статистичної значущості при $p < 0,01$ із факторами: «Сила віри» ($r=0,552$), «Час на молитву» ($r=0,659$), «Відвідування храму» ($r=0,426$) та «Відданість релігійним традиціям» ($r=0,454$).

Фактор «Час на молитву» – описує суб'єктивну оцінку затраченого часу впродовж дня на молитву до Бога має позитивні кореляційні зв'язки на рівні високої статистичної значущості при $p < 0,01$ із факторами: «Сила віри» ($r=0,531$), «Звернення думками до Бога» ($r=0,659$), «Відвідування храму» ($r=0,706$) та «Відданість релігійним традиціям» ($r=0,530$).

Фактор «Відвідування храму», який пояснює суб'єктивну оцінку частоти відвідування храму чи релігійних установ, характеризується позитивними кореляційними зв'язками на рівні високої статистичної значущості при $p < 0,01$ із факторами: «Сила віри» ($r=0,459$), «Звернення думками до Бога» ($r=0,426$), «Час

на молитву» ($r=0,706$) та «Відданість релігійним традиціям» ($r=0,736$).

Фактор «Відданість релігійним традиціям», який описує міру суб'єктивної оцінки дотримування традицій, релігійних ритуалів і т.д., має позитивні кореляційні зв'язки на рівні високої статистичної значущості при $p < 0,01$ із факторами: «Сила віри» ($r=0,492$), «Звернення думками до Бога» ($r=0,456$), «Час на молитву» ($r=0,530$) та «Відвідування храму» ($r=0,736$).

Отже, як бачимо, запропоновані у дослідженні фактори діагностують міру релігійності людини оскільки, кореляційний аналіз дозволив виявити між ними значущі позитивні кореляційні зв'язки.

Також, в дослідженні використовувався опитувальник «Велика п'ятірка», який містить п'ять шкал. Зокрема, екстраверсія – інтроверсія; нейротизм – емоційна стійкість; відкритість новому досвіду – обмеженість; сумлінність – безтурботність; доброзичливість – ворожість. Особливу увагу було приділено таким шкалам методики, як сумлінність – безтурботність; доброзичливість – ворожість, оскільки саме вони стосуються релігійних цінностей, що є об'єктом нашого дослідження. Високі показники по даних шкалах свідчать про переважання сумлінності і доброзичливості, а низькі – навпаки, переважання безтурботливості та ворожості.

В результаті здійснення кореляційного аналізу зазначених шкал було виявлено ряд значущих кореляційних зв'язків.

Від так, фактор «Сумлінність» корелює на рівні високої статистичної значущості із факторами «Відкритість новому досвіду» ($r=0,482$) та «Доброзичливість» ($r=0,311$), (рис. 1).

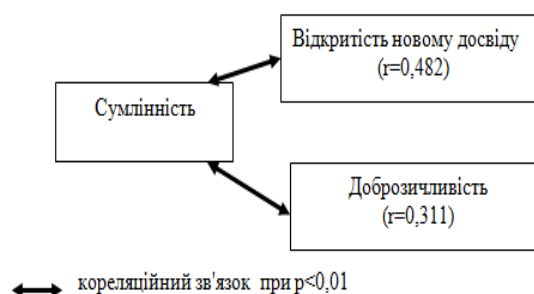

Рис. 1. Кореляційний зв'язок шкали «Сумлінність»

Вважається, що сумлінні люди є старанними, пунктуальними, надійними, честолюбними і наполегливими у справах. При зростанні фактору «Сумлінність»,

зростає фактор «Відкритість новому досвіду», що демонструє здатність сприймати все нове, цікавість, гнучкість і готовність до змін, схильність до творчості, а також, зростає фактор «Доброзичливості» – готовність до безкорисливої допомоги.

Фактору «Доброзичливість» притаманні прямі кореляційні зв'язки із шкалами: «Відданість релігійним традиціям» ($r=0,478$), «Сумлінність» ($r=0,311$), «Екстраверсія» ($r=0,291$), «Відкритість новому досвіду» ($r=0,349$), «Нейротизм» ($r=0,365$), «Конформність» ($r=0,314$) та «Традиції» ($r=0,357$), (рис. 2)

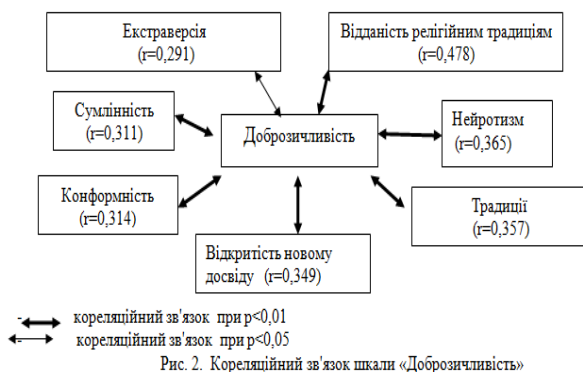

Рис. 2. Кореляційний зв'язок шкали «Доброзичливість»

Отже, можемо зробити висновок про те, що чим більше респондент відданий релігійним традиціям, та традиціям зокрема, відкритий новому досвіду, тим більше в нього розвинена така цінність як доброзичливість. Також, кореляційний аналіз показав, що доброзичливість більше проявляється у людей із високим рівнем нейротизму (емоційної чутливості) та екстраверсії (спрямованість на зовні, комунікація, орієнтація на інших), а також, у тих, хто є більш сумлінним у відношенні до діяльності та у кого добре розвинена така цінність як конформність, що передбачає обмеження дій і спонукань, що заподіюють шкоду іншим і порушують соціальні очікування і норми.

Використання методика «Діагностики ціннісних орієнтацій» Ш. Шварца сприяло виявленню зв'язку між ціннісними орієнтаціями. Автор методики виділяє десять ціннісних орієнтацій, які задають мотиваційну спрямованість поведінці людини та орієнтують її в діяльності. Кожна ціннісна орієнтація опису певний набір пов'язаних між собою цінностей. В рамках даного дослідження, важливими орієнтаціями, на які було звернено особливу увагу є: безпека, конформність, прихильність та традиції.

Ціннісна орієнтація «Прихильність» спрямована на підтримку і підвищення благополуччя людей, з якими особистість знаходиться у постійних контактах та підтримує близькі стосунки. Дана орієнтація виражає такі релігійні цінності як любов, дружба, естетична насолода, відданість, поблагливість.

Ціннісна орієнтація «Прихильність» характеризується прямими кореляційними зв'язками із шкалами, що описують інші ціннісні орієнтації, зокрема: «Конформність», «Доброзичливість», «Саморегуляція», «Стимулювання», «Традиції», «Самоорієнтація» (Рис. 3).

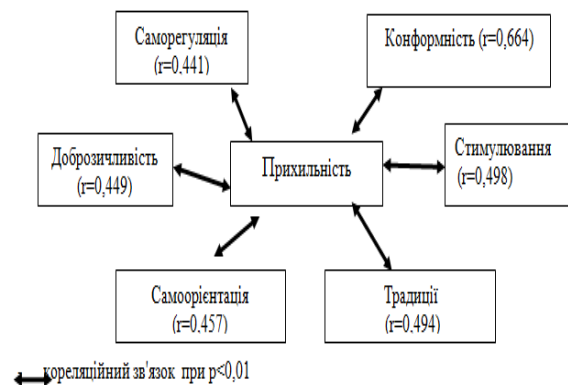

Рис.3. Кореляційний зв'язок шкали «Прихильність»

Результати дослідження свідчать про те, що при умові зростання показників зазначених на кореляційній плеяді факторів (рис. 3) зростатимуть показники ціннісної орієнтації «Прихильність».

Ще однією важливою в дослідженні ціннісною орієнтацією є «Безпека», що виражає спрямованість на стабільність, безпеку і гармонію суспільства, сім'ї та особистості зокрема і виражається в таких цінностях: рівність, соціальний порядок, національна безпека, мир на Землі, традиції, безпека сім'ї, соціальна справедливість, які також широко пропагуються в рамках релігійних переконань.

Здійснивши кореляційний аналіз результатів дослідження було виявлено, що ціннісна орієнтація «Безпека» має прямі кореляційні зв'язки із шкалами «Сила віри», «Саморегуляція», «Конформність», «Самоорієнтація», «Традиції», «Прихильність» (Рис.4)

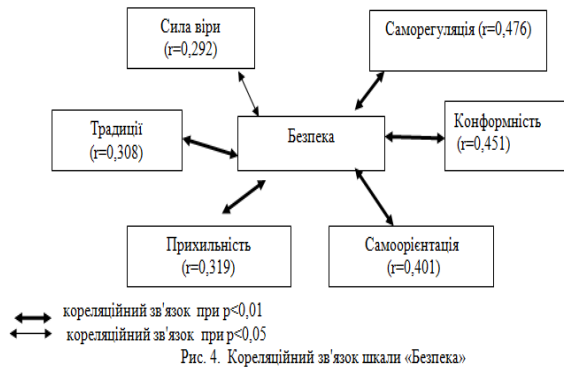

Рис. 4. Кореляційний зв'язок шкали «Безпека»

Отже, показники ціннісної орієнтації «Безпека» зростають при умові зростання показників перелічених вище факторів.

Не менш важливою ціннісною орієнтацією, яка поєднує в собі цінності, які перегукуються із релігійними є «Конформність». Дана орієнтація виражається через такі цінності як: ввічливість, самодисципліна, помірність, смирення, повага до старших, прийняття життя, яким воно є, чесність, слухняність та пропагуються в релігії.

Здійснивши кореляційний аналіз було виявлено, що шкала «Конформність» має найбільшу кількість значущих кореляційних зв'язків із іншими шкалами (рис. 5). Відтак з'ясовано, що чим вищими є показники факторів: «Безпека», «Досягнення», «Самоорієнтація», «Доброчливість», «Час на молитву», «Частота звернення до Бога», «Сила віри», «Прихильність», «Традиції», тим кращим є показник ціннісної орієнтації «Конформність». При зростанні зазначених факторів – зростає ціннісна орієнтація «Конформність» і, навпаки – при спаданні, знижується показник цінності.

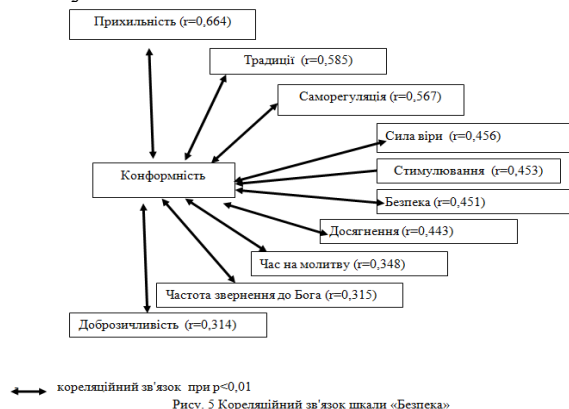

Рис. 5. Кореляційний зв'язок шкали «Безпека»

Також, вважалось необхідним здійснити кореляційний аналіз шкали «Традиції», яка описує ціннісну орієнтацію, спрямовану на підтримку поваги і звичаїв, прийняття і визнання ідей, існуючих в певній культурі, релігії. В контексті даної

орієнтації пропагуються наступні релігійно-духовні цінності особистості: духовність, почуття вдячності, єднання з природою, захист навколишнього середовища, доброзичливість, благочестя, релігійність.

В результаті здійснення кореляційного аналізу виявлено ряд позитивних кореляційних зв'язків із шкалами, які описують інші цінності: «Конформність», «Саморегуляція», «Прихильність», «Сила віри», «Час на молитву», «Відданість релігійним традиціям», «Відвідування храму», «Частота звернення до Бога», «Доброчливість», «Самоорієнтація», «Безпека». Результати аналізу відображені на кореляційній плядді (рис. 6).

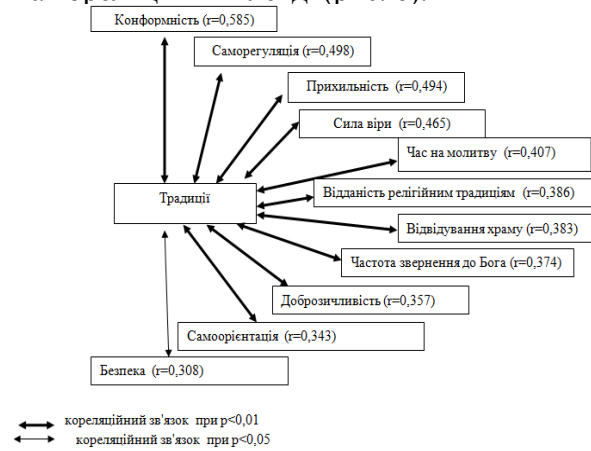

Рис. 6. Кореляційний зв'язок шкали «Традиції»

Показники ціннісної орієнтації «Традиція» зростають за умови зростання показників зазначених факторів, оскільки, характеризуються значущими позитивними кореляційними зв'язками.

Висновки.

Головною ідеєю статті було визначення міри важливості впливу релігії на формування життєвих цінностей в нашому суспільстві, показати відмінність між цінностями людей різних релігійних переконань, та, на основі отриманих результатів емпіричного дослідження, визначити чи варто, в рамках навчального закладу, сприяти розвитку релігійних цінностей особистостей.

Кожна людина має свої релігійні переконання і вони відіграють важливу роль у її житті. Проте, загальноприйняті моральні норми мають спільні риси у всіх конфесіях світу. Дослідити рівень релігійних переконань не складно, проте правильно їх інтерпретувати та показати їх цінність – завдання непросте.

В результаті емпіричного дослідження релігійних цінностей сучасної студентської

Питання психології

молоді серед студентів технічних та гуманітарних вузів, було виявлено, що розвиток релігійних цінностей в значній мірі залежить від вибору фаху та навчального середовища. Оскільки, встановлено, що у студентів богословського факультету Українського Католицького Університету, де в рамках науково-виховної роботи пропагуються релігійні цінності, вони розвинені в більшій мірі, аніж у студентів Національного університету «Львівська політехніка». Також, встановлено, що студентам технічних напрямів навчання («Системна інженерія» та «Захист інформації») характерні цінності, які пов'язані із розвитком особистого добробуту, а студентам гуманітарних спеціальностей («Практична психологія») притаманні цінності, які мотивують до соціально-значущої діяльності.

Рекомендації щодо особливостей врахування релігійних цінностей в організації навчального процесу закладів освіти можна надати наступні: варто пропагувати співвідношення релігійно-моральних цінностей кожної конфесії; незалежно від віросповідання залучити усіх до таких важливих складових системи загальнолюдських моральних цінностей як добродійність, справедливість, ненасилля, які в свою чергу мають формувати почуття (віра, любов, повага, прив'язаність, поступливість тощо), що гіпотетично

повинні перерости у погляди та переконання; існує необхідність практичного механізму втілення в життя теоретичних положень; дотримання Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації» (Стаття 4. Рівноправність громадян незалежно від їх ставлення до релігії).

Не рідко буває так, що в академічній групі навчаються студенти різних національностей і, відповідно, різних віросповідань. Такі люди не повинні почуватись неповноцінно, тому для збереження «тепліх» стосунків, викладач повинен поважати релігію кожного студента, повинна панувати релігійна демократія та толерантність.

Відомо, що не всі віросповідання мають однакові моральні цінності, але у своїй більшості є досить схожими і пропагують повагу один до одного, взаєморозуміння та любов. Тому, під час організації навчального процесу обов'язково ці цінності повинні розвиватись, їх введення у свідомість учнів та студентів дасть змогу створити одну релігію, яка не ображатиме інші віросповідання.

Перспектива подальшого дослідження полягає у емпіричному дослідженні духовних та релігійних цінностей керівників навчальних закладів та у визначенні їх впливу на управлінські процеси.

Список використаних джерел

1. Бліхар М. П. Духовні цінності сучасної студентської молоді (за результатами експертного опитування) / М. П. Бліхар // Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки. - 2013. - Т. 18, Вип. 2(2). - С. 164-172. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_sip_2013_18_2\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_sip_2013_18_2(2)_22).
2. Пташник-Середюк О. Релігія в системі ціннісних орієнтацій студентської молоді / О. Пташник-Середюк // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2018. Випуск 20. - С. 79-86.
3. Сокур'янська Л. Г. Духовний світ сучасного студентства: теоретичні підходи та категоріальний апарат дослідження / Л. Г. Сокур'янська // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. - 2012. - № 993, Вип. 29. - С. 151-156. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2012_993_29_29.
4. Тарабан Ю. Характеристика моделей релігійної освіти України та країн Європи / Ю. Тарабан // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. - 2017. - № 6. - С. 25-37. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2017_6_5
5. Щудло С. А. Вища освіта у пошуку якості: quo vadis: монограф / С.А. Щудло. - Харків-Дрогобич: Коло, 2012. 340 с.

References

1. Blikhar M. P. Dukhovni tsinnosti suchasnoi studentskoi molodi (za rezultatamy ekspertnoho opytuvannia) [Spiritual values of modern student youth (according to the results of an expert survey)] Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Sotsiologhiia i politychni nauky. - 2013. - T. 18, Vyr. 2(2). - S. 164-172. - Access: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_sip_2013_18_2\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_sip_2013_18_2(2)_22). (in Ukrainian)

2. Ptashnyk-Serediuk O. Relihiia v systemi tsinnisnykh oriiantatsii studentskoi molodi [Religion in the system of value orientations of student youth]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filos.-politolog. studii. 2018. Vypusk 20. – S. 79-86. (in Ukrainian)
3. Sokurianska L. H. Dukhovnyi svit suchasnoho studentstva: teoretychni pidkhody ta katehorialnyi aparat doslidzhennia [The spiritual world of modern students: theoretical approaches and categorical apparatus of research]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia : Sotsiologichni doslidzhennia suchasnoho suspilstva: metodolohiia, teoriia, metody. - 2012. - № 993, Vyp. 29. - S. 151-156. - Access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISD_2012_993_29_29. (in Ukrainian)
4. Taraban Yu. Kharakterystyka modelei relihiinoi osvity Ukrainy ta krain Yevropy [Characteristics of models of religious education in Ukraine and European countries]. Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii. - 2017. - № 6. - S. 25-37. - Access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2017_6_5(in Ukrainian)
5. Shchudlo S. A. Vyshcha osvita u poshuku yakosti: quo vadis: monohraf [Higher education in search of quality: quo vadis: monograph]. - Kharkiv-Drohobych: Kolo, 2012. 340 s. (in Ukrainian)

Резюме

Мицишин М. кандидат психологічних наук,
Національний університет
«Львівська політехніка»

РОЛЬ РЕЛИГИОЗНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНИЯ УЧЕБНЫМ ЗАВЕДЕНИЕМ: ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье представлен результаты теоретического и эмпирического исследования религиозных ценностей современной студенческой молодежи. Определено влияние религии на формирование ценностномотивационной сферы личности. Рассмотрены практические рекомендации относительно особенностей учитывания религиозных ценностей в организации учебного процесса заведений образования.

Ключевые слова: религия; духовность; ценности; студенческая молодежь; образование.

Summary

Myshchysyn M. Candidate of Psychological Science
Lviv Politechnic National University

EDUCATIONAL MANAGEMENT PROCESS: PSYCHOLOGICAL ASPECT

Introduction. *The results of theoretical and empirical research of religious values of modern student youth are presented in the article. The religion influence on the formation of the personality value-motivational sphere is determined. The religious values in the management activities of the head of the educational institution is considered. The issue of the relationship between education and religion is quite relevant, complex and controversial.*

Purpose. *The purpose of the article is theoretically analyze and on the basis of empirical research the role of religious values in the management of the educational institution to determine.*

Methods. *Theoretical (the analysis of the literature, theoretical date generalization) and empirical (instrumental and statistical) research methods are used.*

Originality. *Everyone has their own religious beliefs and they are very important in their lives motivation. Generally accepted moral norms have common features in all confessions of the world.*

It was found, as a result of an empirical study of the religious values of modern student youth among students of technical and humanities universities, that the development of religious values largely depends on the choice of profession and educational environment. Since it has been established that students of the theological faculty of the Ukrainian Catholic University, where religious values are promoted within the framework of scientific and educational work, they are more developed than students of the Lviv Polytechnic National University. Also, it was found that students of technical fields of study are characterized by values that are related to the development of personal well-being, and students of humanities are characterized by values that motivate social significant activities.

Conclusion. *It is well-known that not all religions have the same moral values, but most of them are quite similar and promote respect for each other, mutual understanding and love. Therefore, such values must be developed during the organization of the educational process, their introduction into the minds of pupils and students will create a common religion that will not offend other one.*

The prospect of further research is to empirically study the religious values of educational institution managers and to determine their impact on management processes.

Key words: religion; spirituality; values; student youth; education.

Received/Поступила: 16.04. 21.